

EUROOPA AJALOO MAJA – FAKTE JA ARVE

Euroopa Ajaloo Maja sisu: Euroopa ajalugu, põhiliselt 20. sajandi ajalugu. Keskkel kohal on Euroopa integratsioon, tagasivaatavalt ja teatavaid teemasid esile tõstes näidatakse ka varasemate sajandite protsesse ja sündmusi.

Maja avati üldsusele 6. mail 2017

Ajalookäsitlus: Euroopa Ajaloo Maja eesmärk on anda Euroopa ajaloost riigipiire ületav ülevaade, võttes arvesse selle ajaloo mitmepalgelisust ning erinevaid tõlgendusi ja arusaamu. Euroopa Ajaloo Maja püüab aidata Euroopa ajalugu paremini mõista – ka avaramas ülemaailmses kontekstis – ning ärgitada mõttevahetust Euroopa ja Euroopa integratsiooniprotsessi üle. Püsiväljapaneku põhiorhk on Euroopa 20. sajandi ajalool ja Euroopa integratsiooni ajalool. Seda vaadeldakse laiemast ajaloolisest perspektiivist ning eurooplaste vastandlikke ja ühtelangevaid ajaloolisi kogemusi kõrvutades.

Eesmärgid: Euroopa Ajaloo Maja ärgitab inimesi Euroopa ajaloo ja Euroopa integratsiooni ajaloo üle mõtlema ja arutlema. Maja eesmärk on ajalooteadmisi süvendada ning aegamööda kujuneda Euroopa ja Euroopa ajaloo teemaliste mõttevahetuste, peegelduste ja väitluste kohaks, mis seob Euroopa ajalooga tegelevaid inimesi, institutsioone ja võrgustikke. Maja külastajaid kutsutakse üles kriitiliselt hindama nii Euroopa ajalugu kui ka tänaseid võimalusi ja tulevikku.

Asukoht: Euroopa Ajaloo Maja asub nn Eastmani hoones Leopoldi pargis (Parc Léopold) Brüsseli Euroopa kvartali südames. Hoone ümber- ja juurdeehituse projekti tegi rahvusvaheline arhitektide ühendus, mille moodustasid *Atelier d'architecture Chaix & Morel & associés* (Prantsusmaa), *JSWD Architekten* (Saksamaa) ja *TPF* (Belgia). Püsinäituse kujundaja on *Acciona Producciones y Diseño* (Hispaania) ja kujunduse teostaja *Meyvaert Glass Engineering* (Belgia).

Keeled: Püsinäituse tekstid on kättesaadavad 24 keeles, muud külastajatele mõeldud tekstid vähemalt neljas keeles.

Lahtiolekuajad ja tingimused: Avatud iga päev, esmaspäeviti kell 13.00–18.00, teistel nädalapäevadel kell 10.00–18.00. Sissepääs on tasuta. Maja on suletud 1. jaanuaril, 1. mail, 1. novembril ning 24., 25. ja 31. detsembril.

Külastajate käsutuses on

kohvik, pood, konverentsi- ja loengusaal, õpperuumid

Näitused, üritused ja muu: püsinäitus, mille eksponaadid pärinevad enam kui 300 Euroopa ja muu maailma muuseumist ja kogust; ajutised näitused; haridusprogrammid; üritused kohalikule publikule ja kaugemalt tulnud külastajatele; publikatsioonid ja mitmesugune veebipõhine teave

Sihtrühmad: Euroopa Ajaloo Maja on mõeldud kõigile, keda huvitab Euroopa ja Euroopa ajalugu. Eriteadmised ei ole nõutavad. Teatavate sihtrühmade jaoks, nagu noored, lastega pered ja kooliklassid, on välja töötatud erimaterjalid.

Näituseruumid: Püsinäituse ruumide pindala on 4000m², ajutiste näituste ala 800m².

Püsinäitus: Püsinäitus näitab Euroopa poliitilist, majanduslikku, sotsiaal- ja kultuuriajalugu kronoloogilises järgnevuses, ent kronoloogiline raamistik on omakorda temaatiliselt liigendatud. Põhirõhk on 20. sajandi ajalool, kuid tagasivaatavalt näidatakse ka varasematel sajanditel Euroopa arengut mõjutanud olulisi protsesse ja sündmusi. Püsinäituse keskne teema on Euroopa integratsiooni ajalugu.

Esimene ajutine näitus: Euroopa Ajaloo Maja esimene ajutine näitus kannab nime „Vastasmõjud“. Sellel näidatakse tähelepanuväärseid seiku ja õpetlikke lugusid eurooplaste kokkupuudetest ja vastastikutest mõjutustest läbi aegade.

Mida külastaja näeb ja kogeb: Külastaja otsustab ise, kuidas ta näitusel liigub, mille juures peatub ja millesse süveneb. Euroopa Ajaloo Majas on maksimaalselt kasutatud nüüdisaegseid

museoloogilisi vahendeid ja meetodeid, näiteks ainese mitmekihilist esitust, mis lubab näitust vaadata mitmel tasandil ja mitmes rütmis. Muutuvad meeleolud ja ruumilahendused ning eksponaatide ja interaktiivsete elementide vaheldumine mitmekesistavad külastuselamust veelgi. Ekspositsiooni eri teemasid seovad korduvad elemendid, mis on omamoodi teemärgid.

Kulud: Euroopa Ajaloo Maja rajamise kulud on kokku ligikaudu 55,4 miljonit eurot. Need hõlmavad hoone ümberehitamise, laiendamise ja renoveerimise kulusid ning püsinäituse ja esimese ajutise näituse koostamise ja ülesseadmise kulusid, sealhulgas muuseumi kogude loomise kulusid.

Personal: Näituse sisu on välja töötanud Euroopa Ajaloo Maja projekti teaduslik töörühm. See on interdistsiplinaarne üksus, mis koosneb ajaloolastest, museoloogidest, haridus- ja haldusspetsialistidest, kes on pärit 18 eri liikmesriigist. Teise interdistsiplinaarse töörühma ülesanne oli kõigi ehitustööde ja infrastruktuuri arendustööde järelevalve.

Rahastamine: Kõik Euroopa Ajaloo Maja loomisega seotud kulud on kandnud Euroopa Parlament.

Juhtorganid: Euroopa Ajaloo Maja projekti üldjärelevalvet teeb Euroopa Ajaloo Maja kuratoorium. Euroopa Ajaloo Maja teadusnõukogul on nõuandev roll ajaloo- ja museoloogiaküsimustes.

Kuratoorium: Kuratoorium teostab järelevalvet ja teeb otsuseid kõige tähtsamates Euroopa Ajaloo Maja loomisega seotud küsimustes. Kuratooriumi nõustab Euroopa Parlamendi endine peasekretär Harald Rømer. Kuratooriumi esimees on Euroopa Parlamendi endine president dr Hans-Gert Pöttering.

Teadusnõukogu: Teadusnõukogu juhib ajaloolane prof dr Włodzimierz Borodziej ning sellele kuuluvad ülikoolide professorid ja rahvusvaheliselt tuntud ja tunnustatud muuseumide spetsialistid. Teadusnõukogu nõustab Euroopa Ajaloo Maja projekti teaduslikku töörühma kõigis ajaloo- ja museoloogiaküsimustes.

Küsimusi ja vastuseid

Milleks on Euroopa Ajaloo Maja vaja?

Euroopa Liidu loomise aastakümneid väldanud protsess on tugevasti mõjutanud Euroopa riikide korraldust ja valitsemist. Seniajani ei olnud aga muuseumi, kus seda protsessi oleks näidatud ja selgitatud laiemates ajaloolistes seostes, Euroopa eri riikide ja rahvaste vastandlikke kogemusi ühte sidudes ja kõrvutades.

20. sajandi tragöödiad läbi elanud ja Euroopa ühendustele aluse pannud põlvkond on kadumas. Seetõttu on nüüd aeg tutvustada Euroopa integratsiooni arengukäiku laiale üldsusele arusaadavas vormis. On aeg selgitada sellega seotud suuri ajaloolisi muutusi, mõjujõude ja eesmärke, et ka tulevased sugupõlved mõistaksid, kuidas ja miks kujunes Euroopa Liit selliseks, nagu ta praegu on. Kriisi ajal on eriti oluline kasvatada ja süvendada teadlikkust kultuuripärandist ning meenutada, et rahumeelne koostöö ei ole sugugi enesestmõistetav.

Seetõttu ongi Euroopa Parlament rajanud Euroopa Ajaloo Maja, kus inimestel on hea võimalus mõelda sellele ajaloolisele protsessile ja selle tänasele tähendusele. Euroopa Parlament usub, et see muuseum võib saada kohaks, kus kaasaegseid olukordi arutatakse ja õpitakse mõistma nende ajaloolistest põhjustest lähtudes ja ajalooliste kogemuste valguses.

Millised on selle projekti aluspõhimõtted?

Euroopa Ajaloo Maja projekti kandvaks mõtteks on algusest peale olnud soov anda teadmisi Euroopa ajaloost ning teadvustada avatud ja köitvas vormis Euroopa mälude ja mälestuste mitmekesisust. Sel eesmärgil moodustati eraldi teaduslik töörühm, mille koosseisu võeti ajaloolasi ja muuseumitöötajaid kogu Euroopast. Eeltingimus oligi, et töörühm peab olema teaduslikult sõltumatu ja rahvusvahelise koosseisuga. Töörühm on tegelenud näituste koostamisega ning püüdnud tagada, et Euroopa ajaloo – ja selle tõlgenduste – mitmepalgelisus oleks õiglaselt esindatud.

Rahvusvaheliselt tunnustatud ajaloolastest ja museoloogidest koosnev kõrgetasemeline nõuandekogu (teadusnõukogu) tagab näituste sisu teadusliku täpsuse ja asjakohasuse.

Kus see maja asub?

Euroopa Ajaloo Maja asub nn Eastmani hoones Leopoldi pargis, Euroopa Liidu institutsioonide vahetus läheduses. Maja ehitati 1935. aastal puudustkannatavate laste hambaravikliinikuks. Ehituseks annetas raha USA ärimees, Kodaki fotoaparaadi leiutaja George Eastman. Kui eesmärgiks võeti maja kohandamine muuseumi- ja näitustehooneks, kuulutati välja arhitektuurikonkurss. Selle võitis arhitektide ühendus, mille moodustasid *Chaix & Morel et associés* (Prantsusmaa), *JSWD Architekten* (Saksamaa) ja *TPF* (Belgia). Arhitektide kava kohaselt tuli fassaad renoveerida hoone algset stiili respektoides, sisehoovi ja hoone katusele nähti aga ette nüüdisaegne juurdeehitus.

Kuidas Euroopa Maja rajamise projekt teoks tehti?

Euroopa Ajaloo Maja rajamise idee esitas 2007. aastal oma ametisseastumise kõnes Euroopa Parlamendi tollane president dr Hans-Gert Pöttering. Aasta hiljem koostas Euroopa riikide nimekatest ajaloolastest ja muuseumispetsialistidest koosnev komisjon dokumendi „Euroopa Ajaloo Maja kontseptuaalsed põhialused“ – esmase kontseptsiooni, milles Euroopa Ajaloo Maja nähakse tänapäevase näituste, dokumentide ja teabe keskusena, kus rakendatakse museoloogilise mõtte uusimaid saavutusi.

2011. aasta jaanuaris algas Euroopa Ajaloo Maja projekti teadusliku töörühma komplekteerimine. Järgnevalt sõnastas see üleeuroopalise koosseisuga töörühm järk-järgult uue muuseumi visiooni ja missiooni, töötas välja püsinäituse struktuuri ja tegeles veel muude küsimustega, nagu külastuspoliitika, ajutiste näituste korraldamise poliitika ja kogumispoliitika. Teadusnõukogu andis töörühmale nõu ja kinnitas töö tulemused. Kõik tähtsamad otsused kinnitas parlamendi juhatus (president ja 14 asepresidenti).

Mida majas näidatakse?

Püsinäitus keskendub tähtsaimatele nähtustele, sündmustele ja protsessidele, mis on Euroopat ajaloo vältel vorminud ja talle tänase kuju andnud. Samas rõhutatakse selle arenguga seotud kogemuste, arusaamade ja tõlgenduste mitmepalgelisust.

Püsinäitus ei portreteeri eraldi Euroopa riikide ega regioonide ajalugu, vaid vaatleb kogu Euroopat hõlmanud sündmusi ja nähtusi. Teaduslik töörühm seadis järgmised kolm kriteeriumi: näitusel kajastatav sündmus või mõte peab olema alguse saanud Euroopast, peab olema levinud üle Euroopa ja peab olema tänaseni jätkuvalt oluline. Nende kriteeriumide alusel määras töörühm kindlaks kuus suurt teemat ja hulga alateemasid. Kohati läheb püsinäitus üle tänase Euroopa Liidu välispiiride.

Kuigi Euroopa ajalugu võib pidada keerukaks, mitmekujuliseks ja killustatuks, on selles ikkagi palju ühist ja ühiselt kogetut. Püsinäitusel püütakse näidata neid ühisosi. Näituse alguses meenutakse

antiikset müüti Europest ja härjast ning selle hilisemaid muutlikke tõlgendusi. Sellest alustades tuuakse välja Euroopa pärandi tähtsaimad tegurid, mis on Euroopat vorminud ja mille mõju on tänapäevalgi nähtav.

Kas Euroopa Ajaloo Maja tahab luua Euroopa identiteeti?

Identiteedi mõiste on kultuuriuuringutes üks kõige enam vaidlusi tekitanud mõisteid. Muuseumide tegevusega seoses on sellest sündinud tohutul hulgal kirjandust ja vastupeegeldusi. Ei ole olemas üldiselt kokkulepitud määratlust selle kohta, mida „Euroopa identiteet“ õieti tähendada võiks. Identiteedi mõiste on liialt lihtsustav ja liialt staatiline, et seda Euroopa Ajaloo Maja alusena kasutada. Euroopa identiteeti ette ära defineerides ei soodustaks Euroopa Ajaloo Maja mitmehäälset mõttevahetust selles ülimalt huvitavas ja päevakohases küsimuses, vaid pigem takistaks arutelu. Valmis vastuste andmise asemel tahab Euroopa Ajaloo Maja ergutada avalikku diskussiooni Euroopa mälu ja Euroopa teadvuse üle.

Kas Euroopa Ajaloo Maja võtab üle riikide ja rahvaste ajaloo?

Euroopa Ajaloo Maja ei ole riikide ajalugude mehhaaniline summa ega püüa neid ajalugusid ka asendada või välja vahetada. Euroopa Ajaloo Maja tahab olla Euroopa mäluvaramu, mis sisaldaks ajaloolisi kogemusi ja ajaloo tõlgendusi kogu nende mitmepalgelisuses, vastandlikkuses ja vasturääkivuses. Euroopa Ajaloo Maja esitab ajalugu pigem komplekselt kui unifitseeritult, pigem kriitiliselt kui takkakiitvalt.

Kus on ajaloo esituse alguspunkt?

Euroopa Ajaloo Maja püsinäitus, mis on selle maja keskne osa, keskendub Euroopa ajaloole 19. sajandist kuni tänapäevani. Mõnes osas läheb väljapanek tagasi kaugemasse ajalukku, ka vana- ja keskaega, et selgitada Euroopa kultuuri ja tsivilisatsiooni põhielemente. See peaks aitama külastajal paremini mõista ka praegust aega.

Püsinäituse alguses tuletatakse meelde müüti Europest, juhitakse tähelepanu geograafiliste mõistete muutumisele ajaloo käigus ning tõstatatakse Euroopa pärandi olemuse ja tähenduse küsimus. Näitus keskendub Euroopa 19. ja 20. sajandi ajaloole ning põhirõhk on Euroopa integratsiooni ajalool.

Kas Euroopa Ajaloo Maja ei dubleeri Parlamentariumi, mis samuti näitab Euroopa integratsiooni ajalugu?

Parlamentariumi kui Euroopa Parlamendi külastajatekeskuse ülesanne on näidata parlamendi rolli, toimimist ja tegevust. Euroopa Ajaloo Maja on aga Euroopa ajaloo muuseum palju laiemas mõttes. Kummalgi majal on oma ainevaldkond, oma seosed, eesmärgid, missioon ja töövahendid. Euroopa Ajaloo Maja haarab ajalugu laiemalt. Kuna tegemist on muuseumiga, on seal keskne osa ajaloo tõenditel – eksponaatidel. Euroopa Ajaloo Maja ja Parlamentarium täiendavad teineteist.